Proffil Cymunedol – Dwyrain y Fro

At ddibenion yr Asesiad Llesiant ac i gael dealltwriaeth well o'n cymunedau ym Mro Morgannwg rydym wedi rhannu'r ardal yn dair cymuned, y Barri, Gorllewin y Fro a Dwyrain y Fro. Mae'r proffiliau cymunedol hyn wedi'u datblygu i gyd-fynd â phroffil Bro Morgannwg a byddwn yn parhau i wella'r proffiliau hyn fel rhan o'n hymgysylltiad parhaus trwy'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae'r proffil yn dod ag ystod o wybodaeth am yr ardal ynghyd gan gynnwys data poblogaeth, manylion projectau ac asedau o fewn y gymuned; nid cyfeiriadur o wasanaethau mohono ond proffil sy'n rhoi peth gwybodaeth allweddol am yr ardal.

Pwrpas y proffil cymunedol hwn yw rhoi gwybodaeth o safbwynt ystadegau allweddol a phrojectau yn yr ardal ac i dynnu sylw at y llu o asedau sydd ym Mro Morgannwg, gan amrywio o asedau naturiol, grwpiau cymunedol a gwasanaethau. Y bwriad yw y bydd gwaith pellach yn cael ei wneud i wella proffiliau cymunedol Bro Morgannwg a phob un o'r tair ardal gymunedol, y Barri, Dwyrain y Fro a Gorllewin y Fro. Bydd hyn yn cynnwys canfyddiadau allweddol o'r asesiad i'r gymuned a lle bo hynny'n bosibl nodi'r bylchau a meysydd lle dylid eu gwella. Croesewir adborth ar y proffiliau fel y gellir parhau i'w datblygu fel adnodd gwerthfawr i'r ardal a sail dystiolaeth ar gyfer gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Mae'r proffil cymunedol hwn yn canolbwyntio ar ardal Dwyrain y Fro fel y nodir yn y map isod, ac mae’r ardal yn cynnwys y wardiau canlynol:

- Dinas Powys
- Sili
- Llandochau
- Cornerswell
- St. Augustine’s
- Stanwell
- Plymouth

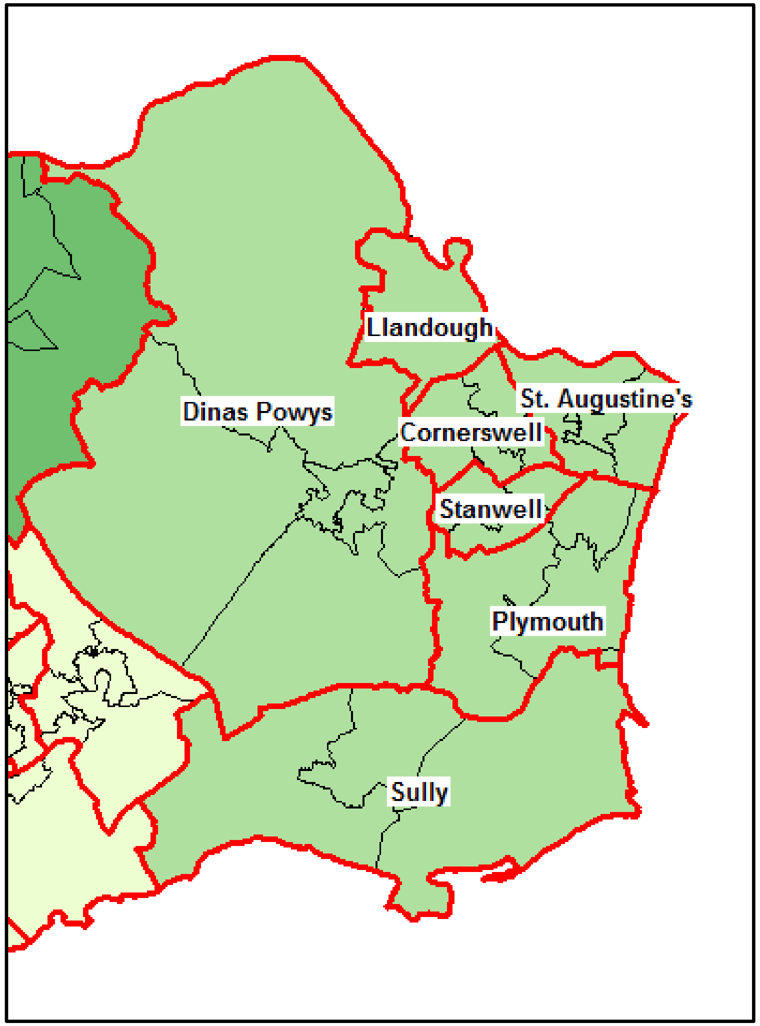

Data poblogaeth ac ystadegau allweddol ar gyfer yr ardal

Noder – Mae’r data yn y tabl canlynol yn seiliedig ar ffigyrau Cyfrifiad 2011 oni nodir yn wahanol. Felly, gallai’r ffigyrau hyn fod ychydig yn wahanol i'r rhai a gyhoeddwyd mewn mannau eraill.

Mae’r tabl canlynol yn darparu cymhariaeth **rhwng** ein hardaloedd cymunedol o safbwynt amrywiaeth o ystadegau allweddol.

	Y Barri	Dwyrain y Fro	Gorllewin y Fro	Bro Morgannwg	Cymru
Demograffeg a Deinameg					
Poblogaeth Breswyl (Mehefin 2015)	52,200	36,800	38,500	127,500	3,099,086
Arwynebedd (Hectar)	1,845	3,542	27,699	33,095	2,073,511
Dwysedd y boblogaeth (nifer y bobl fesul hectar)	27.8	10.3	1.4	3.8	1.5
% Poblogaeth 0-15 oed	20.5	17.4	18	18.9	18.2
% Poblogaeth 16-24 oed	11.2	9.2	10.8	10.5	12.2
% Poblogaeth 16-64 oed	64.3	61.4	62.4	62.9	63.5
% Poblogaeth 65+ oed	15.2	21.2	19.6	18.3	18.4
% Poblogaeth 3+ oed sy’n gallu siarad Cymraeg	11.1	10.5	10.8	10.8	19
% Poblogaeth y mae eu gweithgareddau dyddiol wedi’u cyfyngu	22.4	20.1	17.7	20.3	22.7
Cyflogaeth					
% Hawlwyr Lwfans Ceisio Gwaith	3.6	1	1.4	2.2	2.8
% Poblogaeth sy’n Gyflogedig mewn Galwedigaethau Proffesiynol	12	24.6	20.3	18.3	15.8
Daliadaeth (Efallai na fydd canrannau'n cyfateb i 100% gan fod dewisiadau daliadaeth eraill ar gael)					
Nifer yr Aelwydydd	22,167	15,833	15,505	53,505	1,302,676
% Yn berchen llwyr	26.9	40.1	42.9	35.8	33.4
% Yn berchen gyda morgais / benthyciad	36.9	36.2	37.3	36.8	32
% Rhent Cymdeithasol - Awdurdod Lleol	11.5	4.7	4.7	7.5	9.9
% Rhent Cymdeithasol - Arall	7.1	3.8	1	4.4	6.7
% Rhent Preifat	14.8	12.2	10	12.7	12.7

	Y Barri	Dwyrain y Fro	Gorllewin y Fro	Bro Morgannwg	Cymru
Cyfansoddiad Aelwydydd					
% Aelwydydd Pensiynwyr Sengl	12.2	15.3	12.4	13.2	13.7
% Aelwydydd Rhieni Sengl	14.5	9.4	8.5	7.5	7.5
Cyfleusterau Aelwydydd					
% Aelwydydd heb Fynediad at Gar neu Fan	27	17.4	10.6	19.4	22.9
% Aelwydydd heb Wres Canolog	1.9	2	1.1	1.7	2.3

Yn ogystal â gwahaniaethau rhwng ein cymunedau, mae gwahaniaethau hefyd yn bodoli **oddi mewn** iddynt. Gellir defnyddio Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru 2014 i ddangos hyn. Dengys y tabl canlynol safle pob ACEHI sy'n cynnwys ardal Gymunedol y Barri ar draws pob un o'r meysydd sy'n rhan o'r mynegai.

MALlC 2014 - Safle'r ACEHI, lle mai 1 yw'r ACEHI Mwyaf Amddifad, a 1909 yw'r ACEHI Lleiaf Amddifad.

Enw ACEHI	MALlC 2014	Incwm	Cyflogaeth	Iechyd	Addysg	Mynediad at wasanaethau	Diogelwch Cymunedol	Amgylchedd Ffisegol	Tai
Cornerswell 1	1771	1516	1451	1648	1593	1905	1575	1242	1490
Cornerswell 2	1050	821	1093	909	830	1530	1041	1040	491
Cornerswell 3	1278	1181	1213	719	1193	1070	1181	1018	1193
Cornerswell 4	1724	1452	1541	1359	1475	1782	1248	1252	1687
Dinas Powys 1	1881	1875	1839	1873	1897	1676	1416	617	1729
Dinas Powys 2	1792	1700	1826	1866	1701	1833	1363	247	1465
Dinas Powys 3	887	803	790	838	761	916	900	749	1457
Dinas Powys 4	1691	1802	1730	1547	1751	848	1868	158	1737
Dinas Powys 5	1799	1767	1791	1279	1776	1484	1284	1029	1565
Llandochau	1553	1653	1472	1154	1702	812	1049	705	840
Plymouth (Bro Morgannwg) 1	1856	1869	1874	1865	1901	582	1801	1780	1892
Plymouth (Bro Morgannwg) 2	1635	1398	1573	1661	1647	522	1670	1270	1472
Plymouth (Bro Morgannwg) 3	1803	1726	1856	1173	1909	1151	1645	1442	1525
St. Augustine's 1	1669	1317	1426	1683	1818	1240	1301	967	1157
St. Augustine's 2	1507	1229	1181	1094	1576	1902	955	1401	808
St. Augustine's 3	1477	1407	1393	770	1477	1908	315	1258	1352
St. Augustine's 4	1544	1343	1453	1697	1261	1607	1078	305	909
Stanwell 1	982	676	987	1068	1013	1028	1253	1365	382
Stanwell 2	1867	1754	1720	1703	1856	1882	1115	1216	1497
Stanwell 3	777	635	719	686	957	671	565	1369	1151
Sili 1	1655	1625	1748	1607	1617	710	1885	226	1640
Sili 2	1660	1667	1660	1768	1886	648	1628	196	1540
Sili 3	1645	1763	1662	1346	1848	272	1526	1765	1463

WIMD 2014 – MALIC

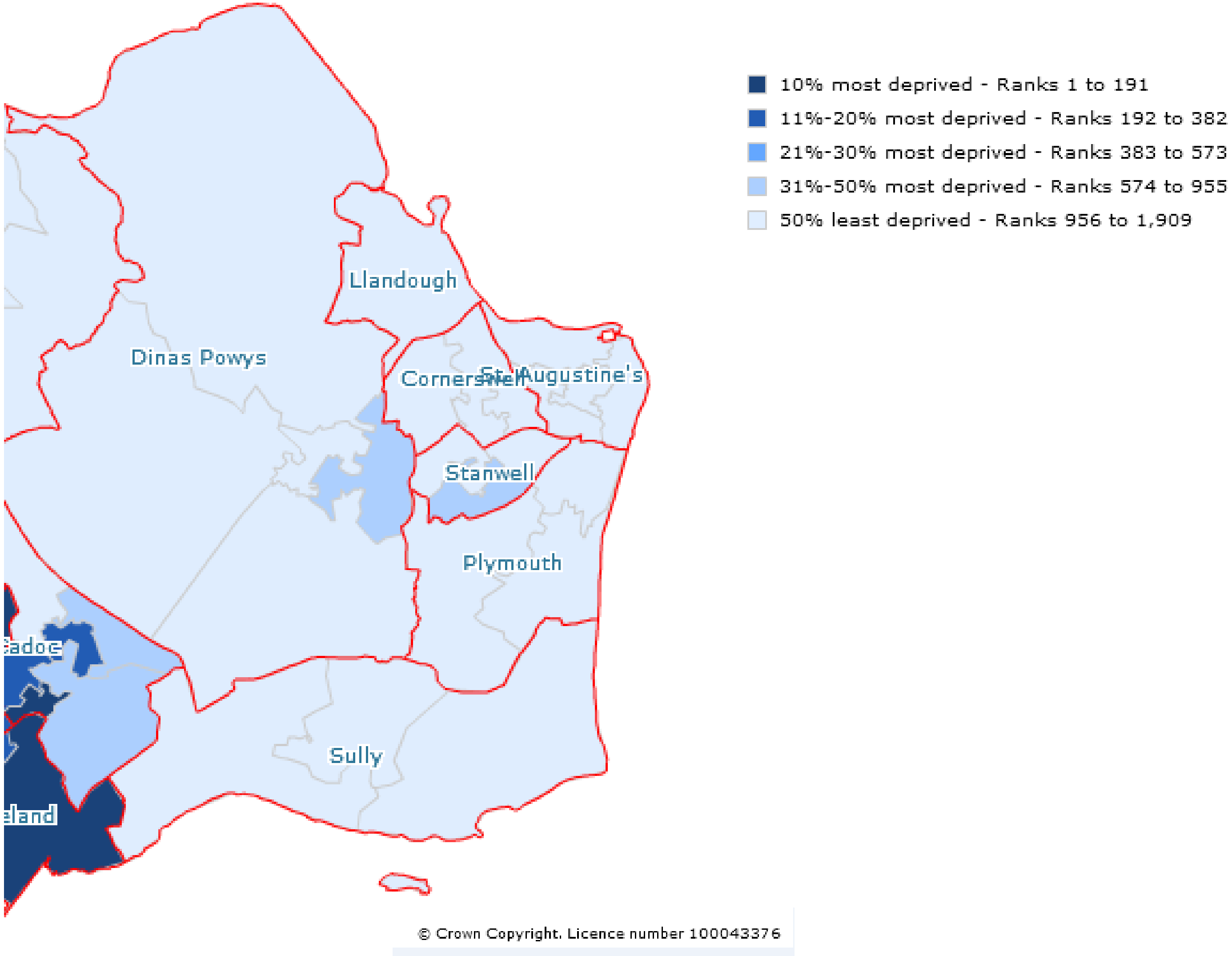

WIMD 2014 – Incwm

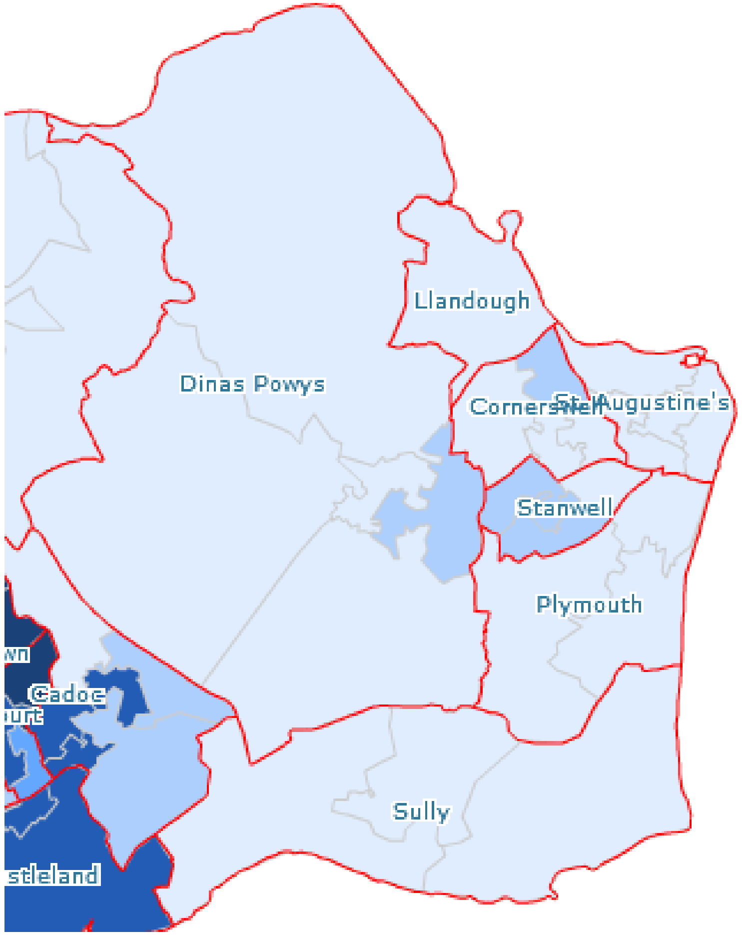

© Crown Copyright. Licence number 100043376

- 10% most deprived - Ranks 1 to 191
- 11%-20% most deprived - Ranks 192 to 382
- 21%-30% most deprived - Ranks 383 to 573
- 31%-50% most deprived - Ranks 574 to 955
- 50% least deprived - Ranks 956 to 1,909

WIMD 2014 - Cyflogaeth

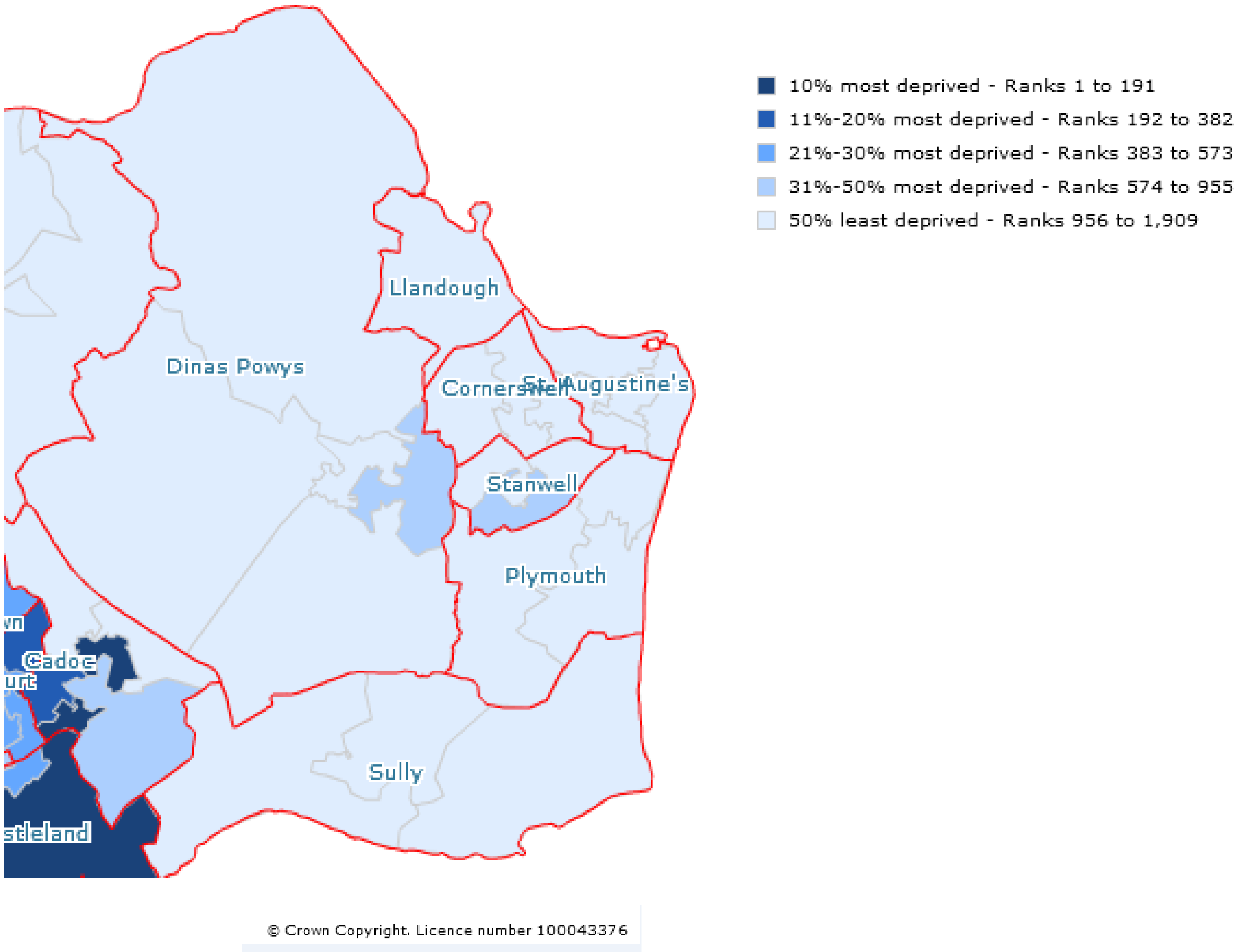

WIMD 2014 – Iechyd

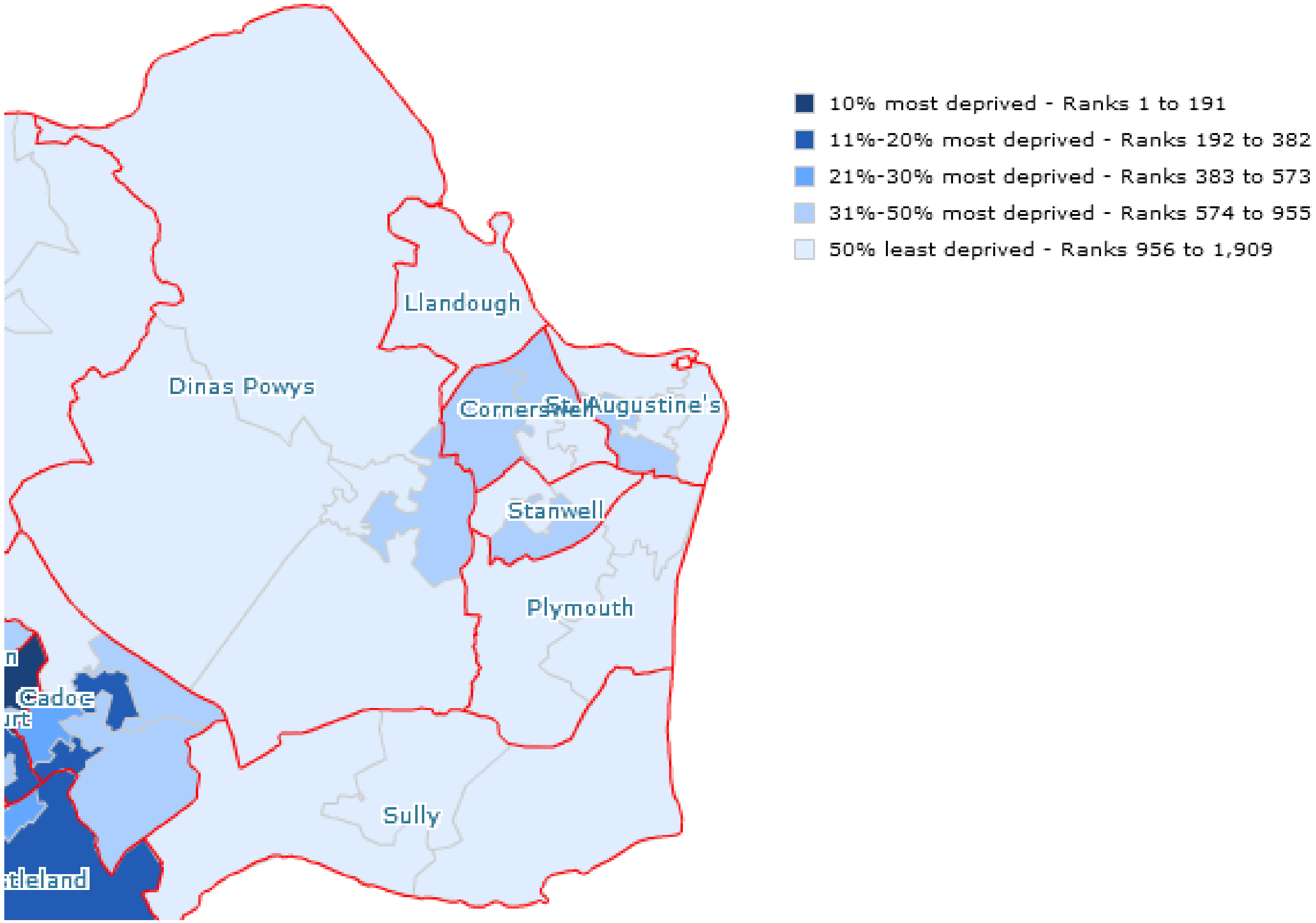

© Crown Copyright. Licence number 100043376

WIMD 2014 – Addysg

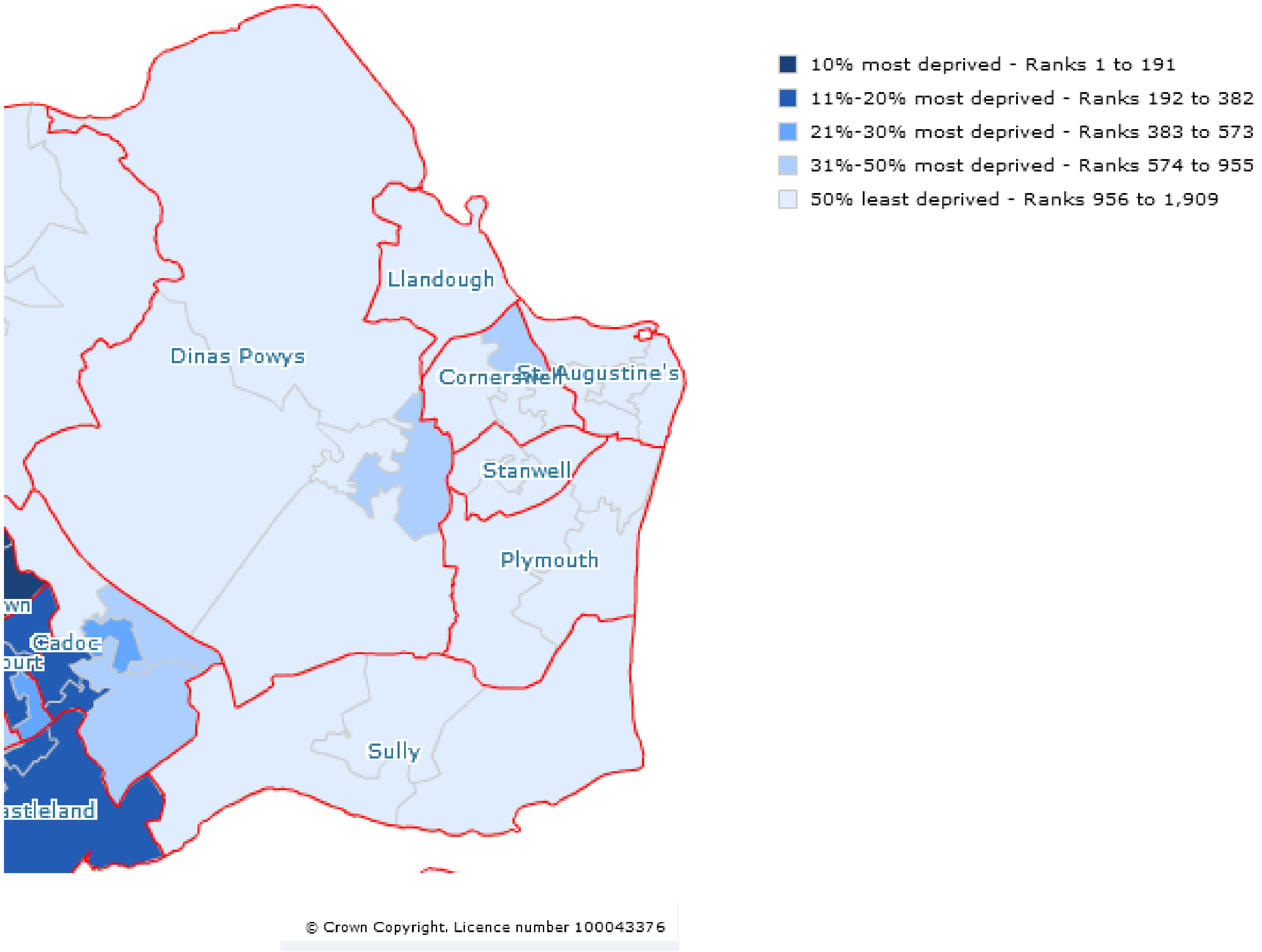

WIMD 2014 – Mynediad at wasanaethau

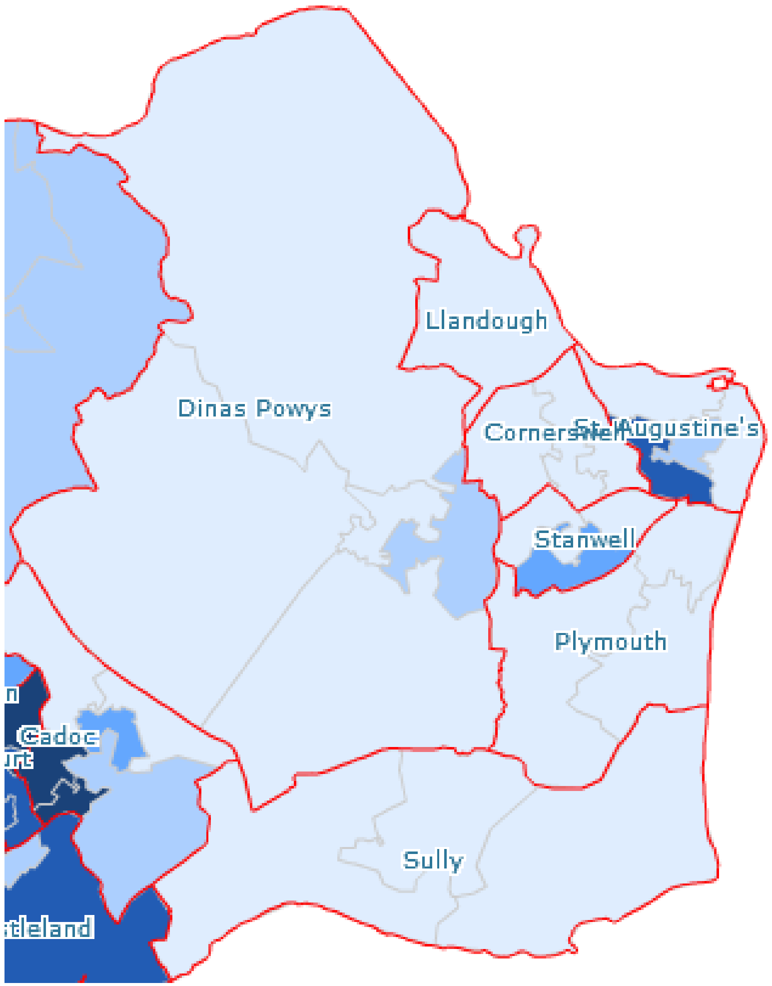

© Crown Copyright. Licence number 100043376

- 10% most deprived - Ranks 1 to 191
- 11%-20% most deprived - Ranks 192 to 382
- 21%-30% most deprived - Ranks 383 to 573
- 31%-50% most deprived - Ranks 574 to 955
- 50% least deprived - Ranks 956 to 1,909

WIMD 2014 – Diogelwch Cymunedol

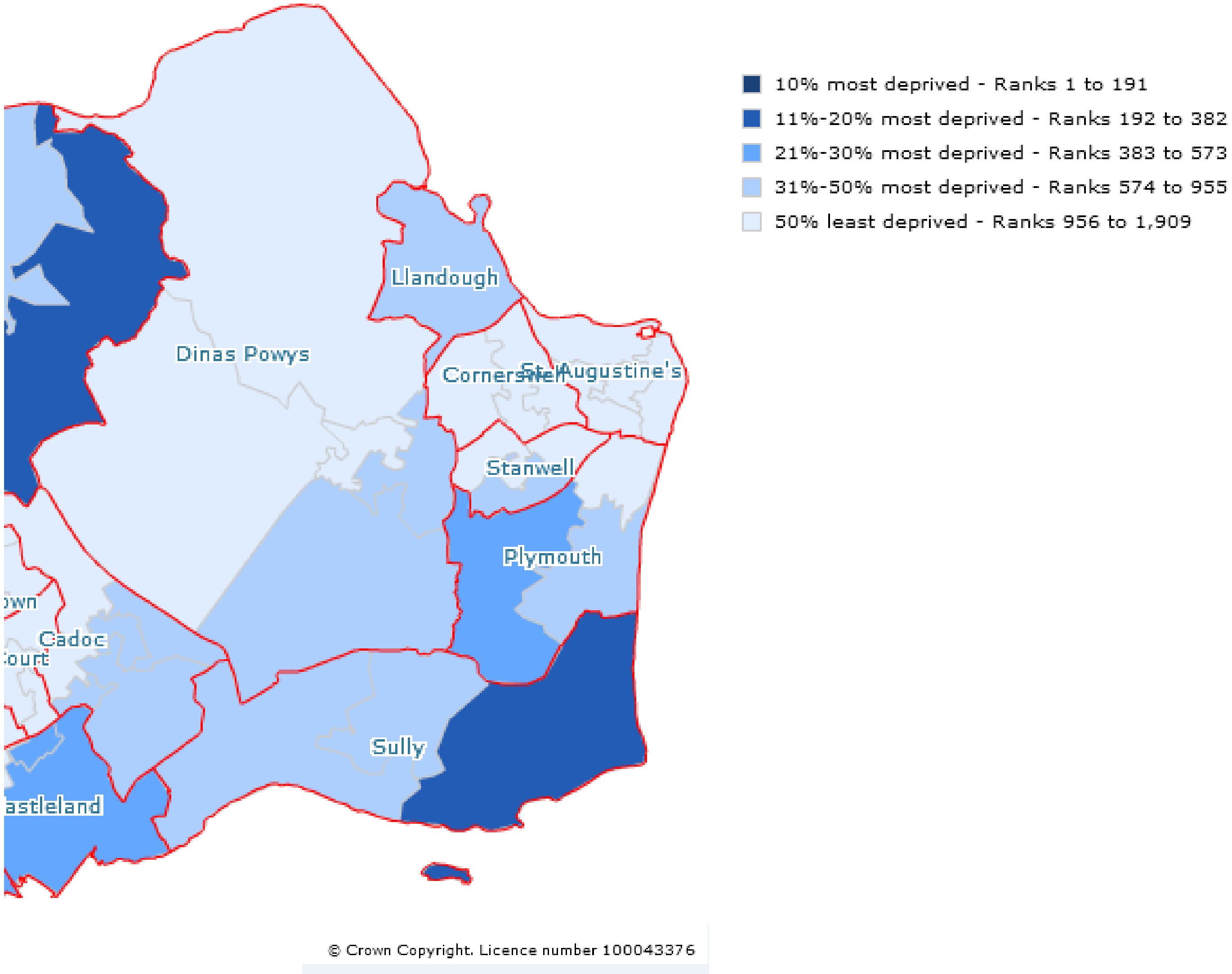

WIMD 2014 – Amgylchedd Ffisegol

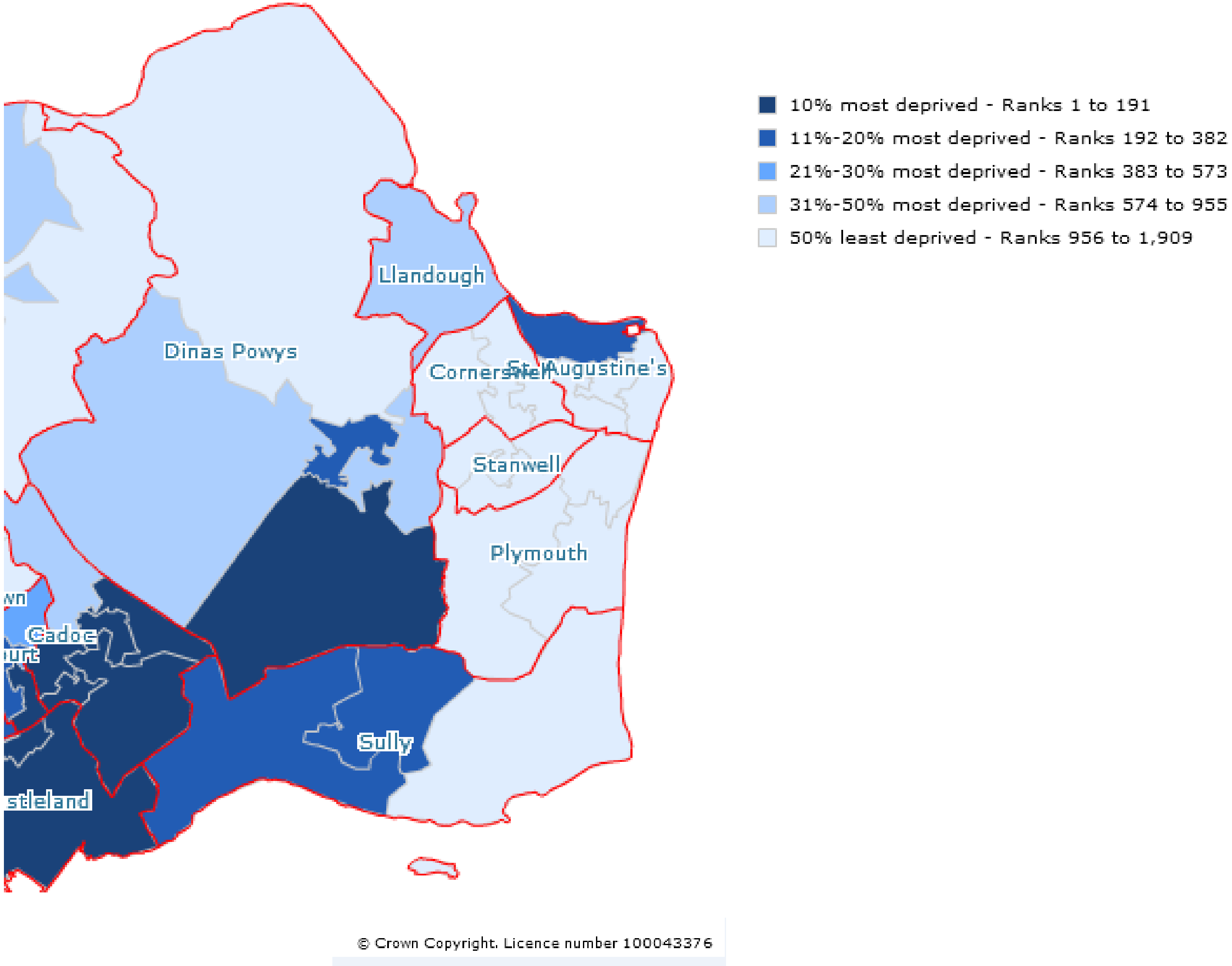

WIMD 2014 – Tai

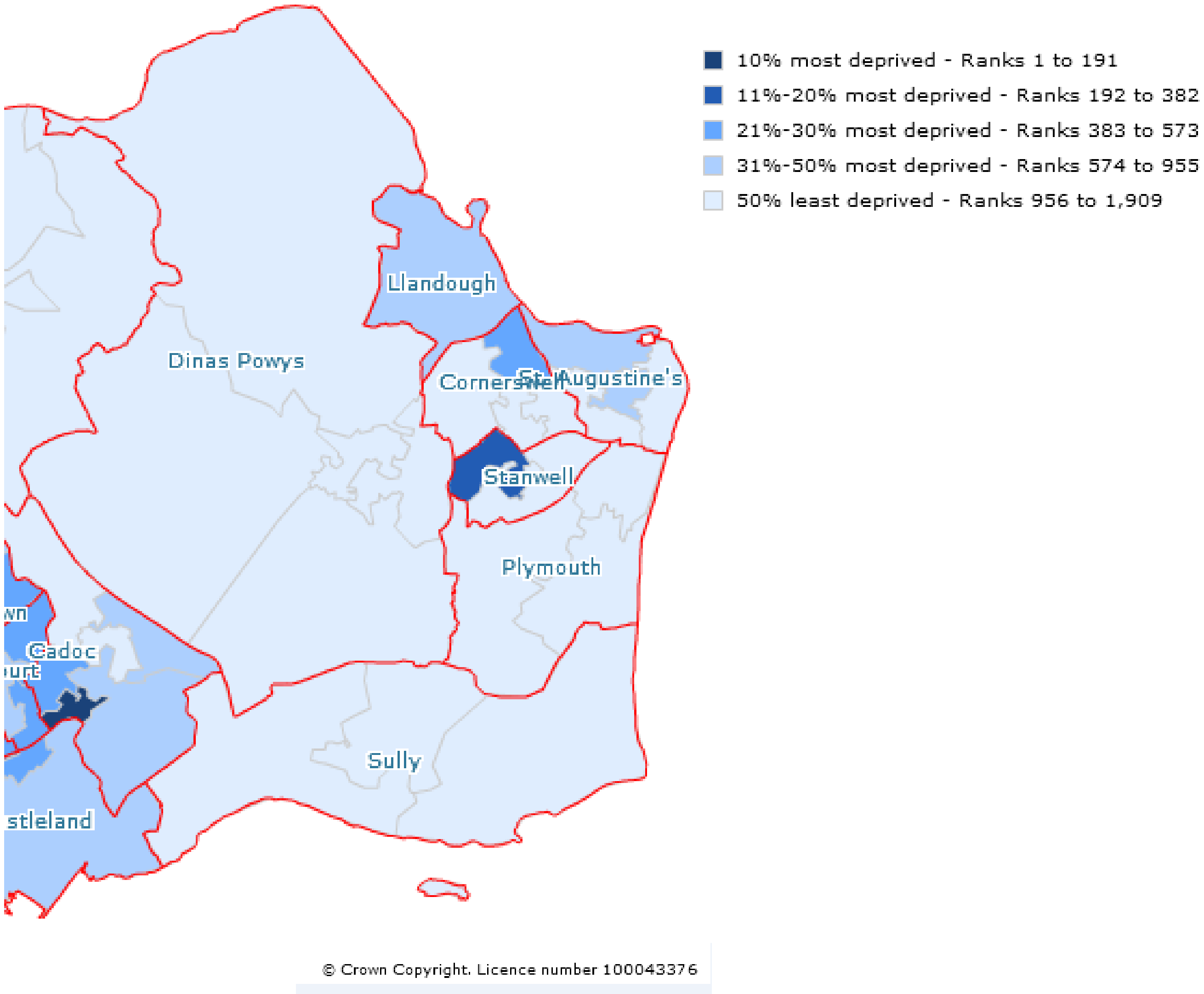

Yr ardal leol

Mae gan bron bob ardal ym Mro Morgannwg ei chyngor cymuned ei hun; yn Nwyrain y Fro mae un Cyngor Tref, Penarth, a 4 o gynghorau cymuned. Ceir ystod o gyfleusterau cymunedol a diwylliannol yn yr ardal gan gynnwys Ystafelloedd Paget yng nghanol Penarth sy'n cynnal amrywiaeth eang o gynyrchiadau theatr a chyngherddau gydol y flwyddyn, a hefyd Pafiliwn Pier Penarth sydd wedi ennill gwobr, ac sy'n cynnal arddangosfeydd a sinema. Yn ogystal, mae Parc Gwledig Llynnoedd Cosmeston a glan môr hardd.

Mae gan yr ardal gysylltiadau rheilffordd da i Gaerdydd a'r rhanbarth, gyda phedair gorsaf yn yr ardal.

Hefyd mae Ysbyty Athrofaol Llandochau wedi ei leoli yn yr ardal. Derbyniodd fuddsoddiad mawr ac mae wedi ehangu'r gwasanaethau yn y blynyddoedd diwethaf gan gynnwys agor Canolfan Iechyd Meddwl Oedolion newydd.

Ceir amrywiaeth eang o grwpiau cymunedol a chefnogaeth yn yr ardal, gan gynnwys banc bwyd, mynediad i drafnidiaeth gymunedol a Dinas Powys Voluntary Concern, sy'n darparu gwasanaeth i unigolion, grwpiau ac i lawer o'r hanner cant neu fwy o fudiadau gwirfoddol sy'n gweithredu yn Ninas Powys.

Mae cyfleusterau ac amwynderau eraill yn yr ardal yn cynnwys:

- 6 Practis Meddyg Teulu
- 1 Gorsaf Dân
- 3 Llyfrgell
- 4 Canolfan Gymunedol
- 6 Parc
- 16 o Ysgolion

Nodweddion/Projectau Allweddol yn yr ardal

Cymunedau Gwledig Creadigol (CGC) a sefydlwyd yn 2004 ac sy'n fenter adfywio gwledig a ariennir drwy Gymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020, Cronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig a Chyngor Bro Morgannwg. Gwneir gwaith mewn partneriaeth â chymunedau i ddatblygu projectau a syniadau arloesol a fydd yn creu manteision cymdeithasol ac economaidd tymor hir i Fro Morgannwg. Y nod yw grymuso unigolion i gymryd rhan weithredol yn nyfodol eu cymunedau. Goruchwylir y rhaglen gan Grŵp Gweithredu Lleol (GGLl), a daw aelodaeth y grŵp o sectorau Preifat, Cyhoeddus, Gwirfoddol a Chymunedol yn y Fro. Mae'r rhaglen yn cwmpasu Dinas Powys a Sili.

Beth rydym wedi ei ddysgu trwy ein hymgysylltiad

Dengys y graff isod bod ymatebwyr i'r arolwg Amser Siarad sy'n byw yn Nwyrain y Fro yn tueddu i fod yn fodlon iawn neu'n weddol fodlon â Bro Morgannwg fel lle i fyw.

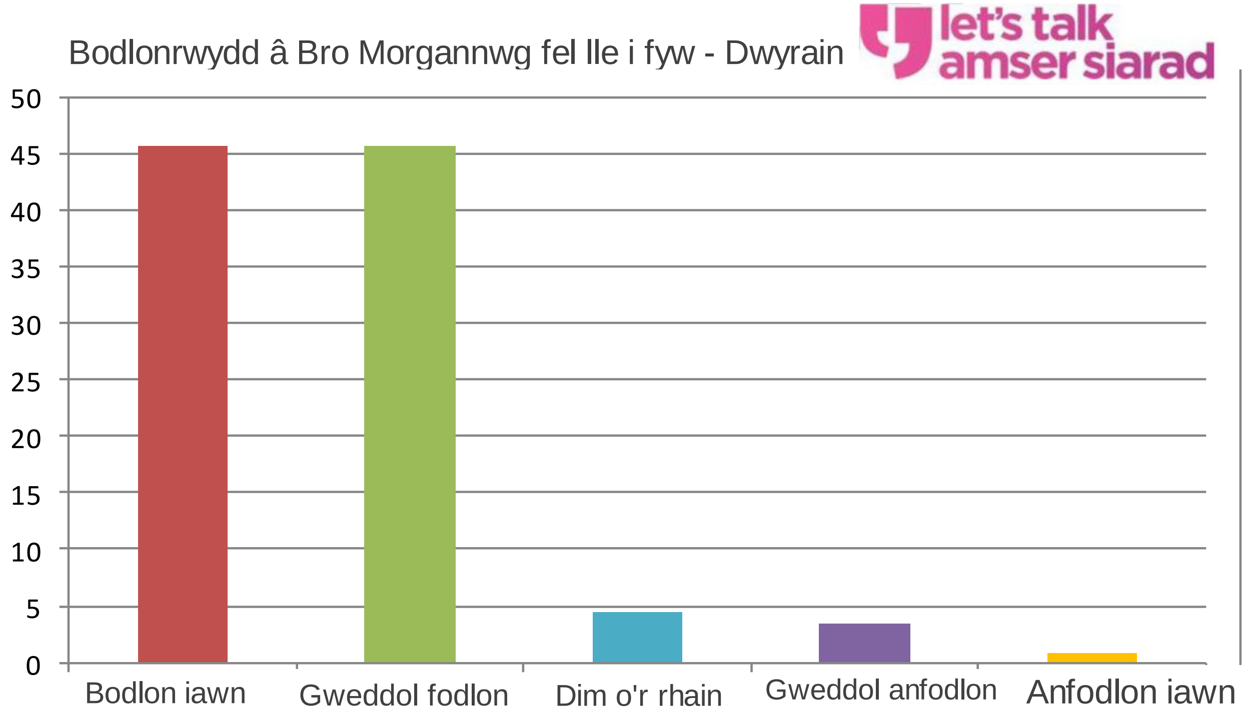

Mae'r mwyafrif o'r ymatebwyr ar draws tair ardal Bro Morgannwg naill ai'n "fodlon iawn" neu'n "weddol fodlon" gyda Bro Morgannwg fel lle i fyw. Nid oes llawer o wahaniaeth rhwng tair ardal Bro Morgannwg o ran bodlonrwydd ond nodwyd Dwyrain y Fro fel yr ardal lle'r oedd yr ymatebwyr fwyaf bodlon arno fel lle i fyw.

Yng Ngŵyl Penarth, a oedd y digwyddiad cyntaf i ni fynychu fel rhan o'n rhaglen ymgysylltu, arbrofwyd drwy ddefnyddio tri chwestiwn gyda 22 o bobl. Er bod yr ymatebion a gafwyd wedi rhoi rhywfaint o wybodaeth ddefnyddiol i ni, teimlwyd fod y cwestiynau yn rhy gymhleth a chawsant eu newid i fod yn rhai symlach.

Gwelir isod y cwestiynau a ofynnwyd ym Mhenarth, ac arwydd o rai o'r ymatebion:

- **Dywedwch wrthym beth sydd bwysicaf i chi am eich iechyd a llesiant?**
- ❖ Treulio amser gyda theulu a ffrindiau
- ❖ Bod yn heini
- ❖ Cadw'n symudol ac yn iach
- ❖ Bwyta'n iach
- ❖ Mynediad at wasanaethau iechyd
- ❖ Mynediad at fannau awyr agored

- **Beth fyddai'n eich helpu fwyaf i aros yn annibynnol a'ch atal rhag bod angen gofal a chymorth yn y dyfodol?**
- ❖ Cadw'n heini ac egnïol
- ❖ Iechyd da
- ❖ Gwasanaethau iechyd
- ❖ Sgrinio
- ❖ Cefnogaeth leol
- ❖ Trafnidiaeth
- ❖ Llety pobl hŷn addas

- **Sut y dylai gwasanaethau (cyhoeddus, gwirfoddol neu breifat) newid er mwyn helpu i wella iechyd a llesiant?**
- ❖ Cyfleusterau lleol
- ❖ 'Mae gwasanaethau cyhoeddus yn dda ar hyn o bryd'
- ❖ Gwell cydlynu gwasanaethau gan gynnwyd iechyd a thrafnidiaeth gyhoeddus
- ❖ Canolfannau galw heibio ar gyfer iechyd a gwybodaeth

- ❖ Gwasanaethau ar agor ar ddydd Sadwrn
- ❖ Cefnogi pobl i aros yn eu cartrefi

Cafodd y cwestiynau hyn eu diwygio yn dilyn hynny a defnyddiwyd y cwestiynau newydd ar gardiau post ac mewn digwyddiadau. Cwblhawyd 32 o gardiau post gan drigolion ardal y Dwyrain, sydd yn ymateb isel. Roedd yr ymateb mwyaf cyffredin i'r cwestiwn beth sy'n dda am lle'r ydych chi'n byw yn ymwneud â thawelwch yr ardal a chael cymdogion da a bod yn rhan o'r gymuned. Roedd trafnidiaeth dda a mynediad i'r siopau yn themâu cyffredin, fel yr oedd bod yn agos at y môr a chefn gwlad. Yn Nwyrain y Fro, y materion mwyaf cyffredin a godwyd mewn ymateb i'r hyn a allai fod yn well oedd trafnidiaeth gyhoeddus, parcio a chyflwr y ffyrdd. Mewn ymateb i'r cwestiwn pa wasanaethau oedd yn bwysig ar gyfer eich iechyd a llesiant, roedd yr ymatebion mwyaf cyffredin yn ymwneud â mynediad at gyfleusterau hamdden, mynediad at feddyg teulu ar gyfer apwyntiadau, a bod yn rhan o'r gymuned e.e. trwy gymryd rhan mewn grŵp lleol. Roedd llawer o'r atebion a roddwyd i'r cwestiynau hyn yn gyson ar draws Bro Morgannwg a cheir mwy o wybodaeth yn yr adroddiad ymgysylltu ar wahân, 'Amser Siarad am y Fro'

Wrth i ni barhau i ymgysylltu â'r gymuned leol fel rhan o'r gwaith o ddatblygu ein hamcanion a chynllun llesiant, byddwn yn awyddus i ymchwilio yn fanylach i'r hyn y mae pobl yn ei werthfawrogi am eu hardal leol, a beth fyddai'n gwella eu llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol.